

Maloba ya ebandeli mpo na Zéro na Mibeko ya Nimeru

(Introduction to the Zero to Digital Guidelines)

TRANSLATION
COMMONS

2022-2032 | INTERNATIONAL DECADE OF

Indigenous Languages

Tableau ya makambo oyo ezali na kati

Numérisation ya monoko	2
<i>Ba Série Zéro na Numérique</i>	3
<i>Ba Série Zéro Résumé na Numérique</i>	3
Tosengi okende na lokasa na biso ya lisungi mpo na lolenge ya ebandeli ya Lingelesi ya mokanda oyo, bakisa mpe mabongoli na yango mpe malako mosusu oyo euti na Translation Commons.	4
Banani basengeli kosalela malako yango?	5
Translation Commons	5
UNESCO	5

Minoko ya mboka na mokili mobimba ezali kokutana na mokakatano oyo emonaná naino te. Na nkola moko na moko oyo ezali koleka, minoko mingi ezali kolimwa, mpe yango ezali kosala ete bato bábungisa boyebi ya mimeseno mpe bomoto ya motuya mingi. Ntango monoko moko ekangami nyεε, mokili ekoki kobatela bobele bokundoli ya molili, soki ezali, ya mayele, mimeseno ya écologie, masolo ya monoko, mayemi, miziki, boyebi ya banzete ya nkisi, mayele ya tekini, bindimeli ya elimo, motuya, mpe mimeseno ya bilei ya lisanga wana.

Likambo oyo ezali kokola na bozangisi ya ba communautés autochtones na mokili ya mikolo oyo ezali bozangi makoki ya kosalela monoko na bango ya mboka na ba systèmes numériques. Yango ekoki kozala na mbano monene, kopekisa milende mpo na kosilisa bamposa mpe lolenge na bango ya kotalela makambo oyo ekeseni na mosusu nyonso. Ndakisa, yango ezali kopekisa kosangana na bibongiseli oyo ebongisi politiki mpe nkita oyo etali bomoi na bango. Ezali epekiseli mpo na kopesa boyebi na bango na bomoto to mpo na kobimisa makanisi na bango mobimba, na bosikisiki, mpe ntango esengeli, na makasi epai ya bato oyo bazali libanda ya lisanga na bango. Lisusu, ezali kopekisa bato bakota na biloko mingi ya nsango mpe bisaleli oyo ezali na Internet. Kozwa boyokani kati na basangani na yango ekoki kozala na bopusi, mingi mingi na kati ya diaspora mobimba. Mpe na nsuka, komitangola na bato mosusu ebakisi likama ya bato ya libanda oyo bazali koloba mabe na bizaleli mpe mimeseno na bango.

Numérisation ya monoko

Kosala monoko ya mboka na bango na numérique ezali kaka litambe moko ya bopusi mpo na lisanga ya ba Autochtones mpo na kotelemela bozangisi oyo. Ezali kopesa bango nzela ya kosangana na ndenge moko mingi na estrade ya mokili mobimba mpe kobatela bokeseni ya monoko na bango. Ezali kopesa nzela na ba logiciels mobile mpe ya bureau mpo na ko soutenir monoko na bango. Na nzela ya numérique, balobi ya monoko ya mboka bakoki kosolola na nzela ya internet, kokabola boyebi, mpe kosalela ba logiciels mpe ba appareils oyo eyebani mingi.

Ezali pe na tina ete lisanga moko moko ebandisa pe etambwisa mosala ya numérisation ya monoko na yango. Yango epesaka nzela na baimboka kobatela bozwi mpe boyangeli ya ba données ya minoko na bango mpe kopekisa bozangisi ya mimeseno.

Lisanga oyo ezali koluka kotiya monoko na bango na nimeru ekosenga kososola mayele malamumu mpo na:

- kosangisa, kopesa banote, mpe kobomba biloko oyo etali monoko na bango;
- kokabola ba données ya minoko na bango tango bazali kobatela souveraineté ya ba données na bango;
- bosangisi na mangomba ya mibeko ya nkota mpe ya tekini;
- kokokisa bosaleli monoko na bango na ba systèmes numériques oyo ekopesa nzela na bopanzi sango, bobimisi, pe bosaleli nkota ya mboka;
- kosala bisaleli ya liboso ya kosala misala ya nkota ya bozalisi mpo na kosunga grammaire na bango, orthographe, mpe lisusu bobongoli na masini, AI, etc.

Ba Série Zéro na Numérique

Série Zéro à numérique ezali projet oyo ezali kosalama na Translation Commons mpo na kosunga Nations Unies Décennie internationale de langues autochtones (IDIL). Ezali kosilisa bokeseni oyo ya sango na kopesaka molongo ya mobimba ya litambe na litambe mpo na kosangisa mpe kobongisa ba données ya nkota ya ba Autochtones mpe komema monoko na internet.

Mabongisi oyo esi ebimisami, oyo ezali na minoko mingi, ezali na:

- *Maloba ya ebandeli na ba Guidelines ya Zéro na numérique*
- *Zéro na Numérique: Guide mpo na komema monoko na yo na internet*
- *Bokambami ya bosangisi ba mbano ya nkota*
- *Mabongisi ya Terminologie*
- *Matomba ya Numérisation ya monoko moko*
- *Mabongisi ya bokeli ba fonts*

Ba Série Zéro Résumé na Numérique

Translation Commons ezali kosala ba versions ya mokuse ya malako oyo mpo na kokabola na bibliothèque ya UNESCO. Kino lelo, ba versions oyo elandi oyo esalemi na mokuse ebimisami:

- *Maloba ya ebandeli ya ba Guidelines ya Zéro To Numérique - mokanda oyo*

- *Mabongisi ya bosangisi ba données ya monoko Version mokuse*

Tosengi okende na [lokasa na biso ya lisungi](#) mpo na lolenge ya ebandeli ya Lingelesi ya mokanda oyo, bakisa mpe mabongoli na yango mpe malako mosusu oyo euti na Translation Commons.

Banani basengeli kosalela malako yango?

Mabongisi maye mazali mpo na bato mpe bibongiseli ndenge na ndenge oyo ezali na mosala ya kozongisa bomoi na minoko ya Bato ya mboka:

- Bato oyo bazali kotombola nkota ya mboka mpe bato ya mboka
- Balukiluki mpe bato ya mayele
- Ba agences ya gouvernement na ba ONG
- Bato oyo basalaka mayele ya sika

Translation Commons

Translation Commons ezali lisanga ya bavalontaires oyo ezali koluka litomba te oyo esungaka botiami ya minoko na nimeru, epesaka toli na bato ya mayele na minoko, mpe epesaka mateya mpe bisaleli mpo na ba industries ya nkota. Moko ya manaka na biso ya minene ezali **Initiative ya numérisation ya minoko**, oyo epesaka feuille de route pona ba communautés ya minoko ya ba Autochtones pe ya minorité oyo balingi ko numériser monoko na bango. Topesaka mateya mpe ba ateliers, tosalaka bisaleli mpe ba applications, mpe tosangisaka ba défenseurs ya nkota elongo na ba experts ya industrie. Na kosungaka accès numérique équitable, tozali kotombola mission na biso ya ko permettre ba communautés ya minoko oyo esepeli kosangana na misala ya mokili mobimba na internet pe kolanda matomba ya ba applications informatiques na monoko na bango ya mboka.

UNESCO

Uta ezwaki Likanisi ya 2003 mpo na botomboli mpe bosaleli minoko mingi mpe bozwi ya bato banso na cyberspace, UNESCO ezali kopesa maboko mingi na misala ya bopanzi sango ya minoko na nimeru. Yango ekokani na bokeli ya makambo pe ba systèmes ya minoko ebele na ndenge ya numérique, kosala été mimeseno nionso, bakisa pe ba autochtones, ekoki komimonisa pe kozua cyberspace na minoko na bango.

Lisusu, Likanisi esengi na Bandimi kolendisala mpe kosunga bokeli makoki mpo na kobimisa makambo ya mboka mpe ya mboka na internet. Na yango, UNESCO epesi maboko na bopesi makoki ya nimeru na masanga ya minoko ya mboka na kati ya mibu zomi ya molongo ya minoko ya mboka (IDIL2022-2032).